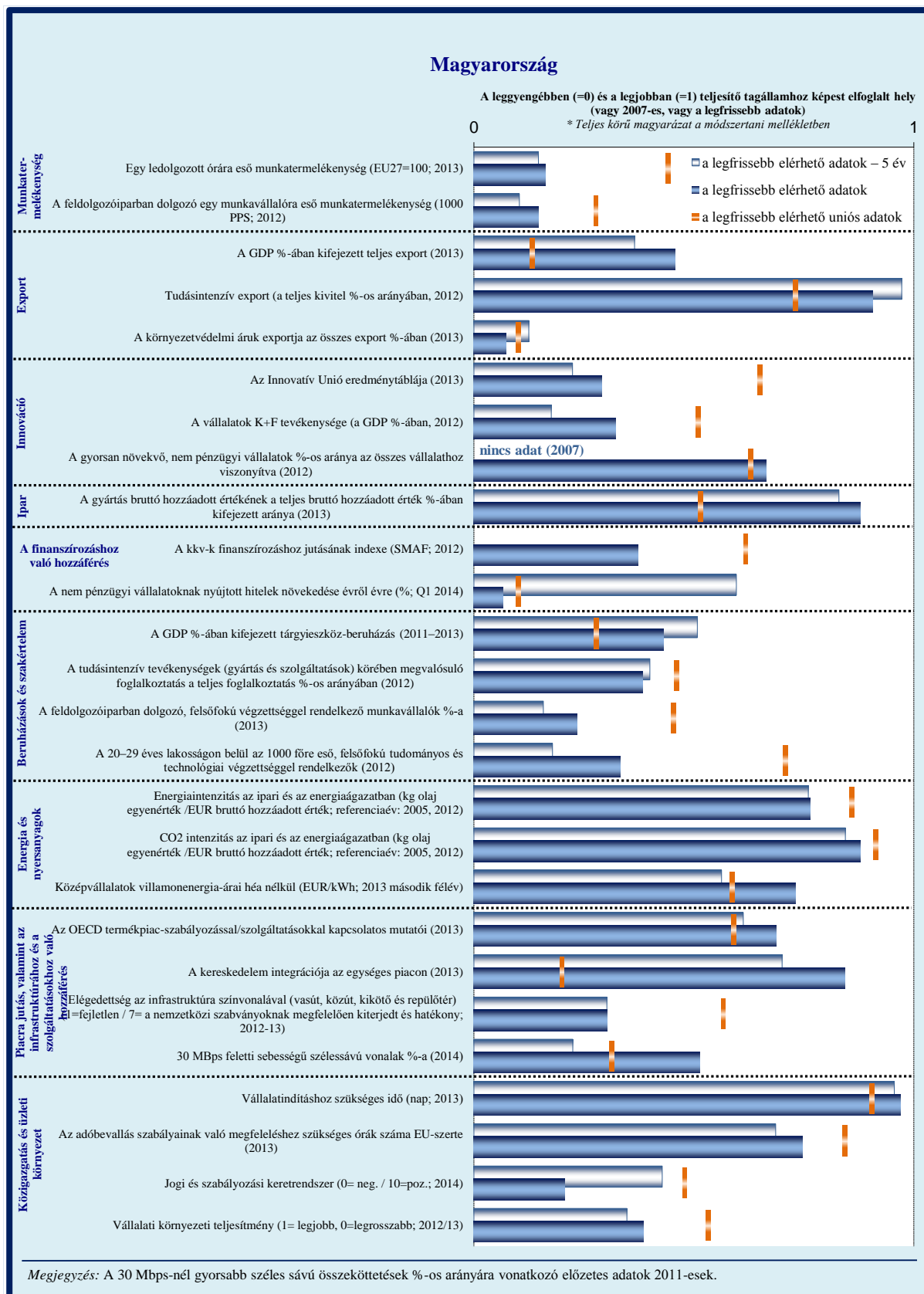
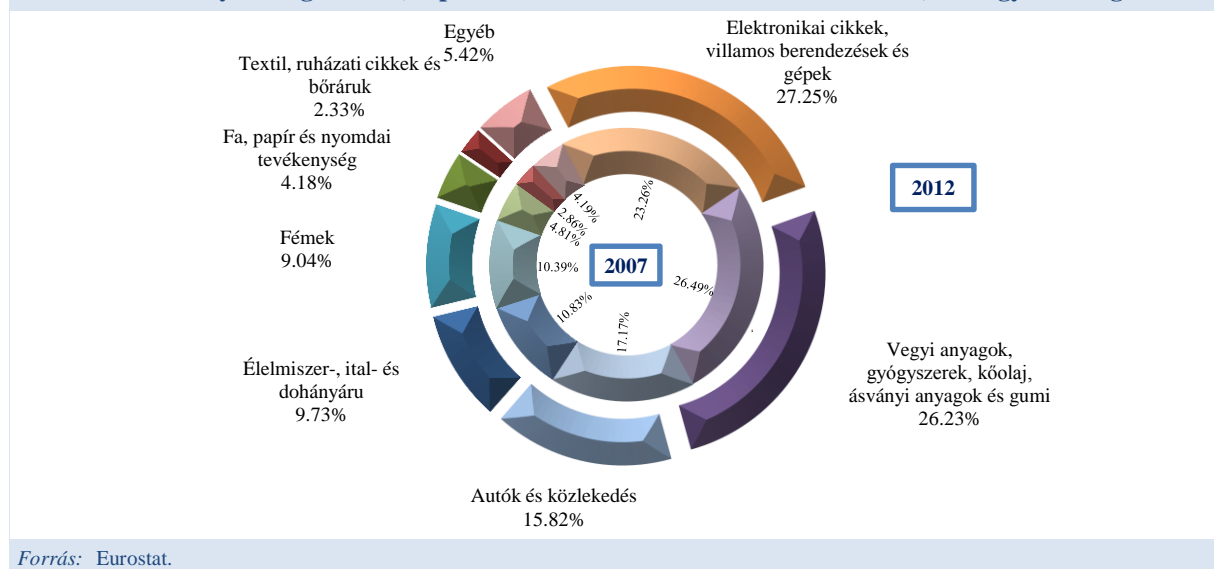

3.17. Magyarország

3.17.1. ábra Gyártó ágazatok (alapárakon számított bruttó hozzáadott érték) – Magyarország

3.17.1 Bevezetés – az ágazat teljesítménye

Az ipari termelés viszonylagos jelentősége Magyarországon meghaladja az uniós átlagot: az ország gazdasága mind a hozzáadott érték, mind az export szempontjából a technológia alapú iparágakra specializálódott (a legfontosabb ágazatok a közlekedési eszközök, az elektronikai termékek gyártása, a gyógyszeripar, valamint az élelmiszerfeldolgozás). Az összes export 18%-át kitevő gépjárműipari ágazat viszonylagos jelentősége az új beruházásoknak köszönhetően megnövekedett.⁽¹⁾ 2013-ban a magyar gazdaság végre elkezdett kilábalni a recesszióból. 2014 első negyedében a GDP az előző évhez viszonyítva 3,5%-kal nőtt⁽²⁾, ami részben az ipar jó teljesítményének köszönhető, amelyben az egyre bővülő exportmennyiségek ösztönzik a növekedést. Úgy tűnik, hogy az építőipar is kezd kilábalni a recesszióból. Ugyanakkor, e növekedéshez néhány kivételes tényező is hozzájárulhatott, így pl. az EU strukturális alapjaiból a 2006–2013-as finanszírozási időszak során lehívható összegek felgyorsított felhasználása.

⁽¹⁾ A Mercedes 2012-ben autógyárat nyitott, az Audi pedig egyre kiterjedtebb beruházásokat folytat 2008 óta, ami 2013-ban egy kutatási-fejlesztési központ megnyitását eredményezte.

⁽²⁾ KSH.

3.17.2 A hitelhez való hozzáférés és a beruházás

Banki hitelezés

A versenyképesség egyik legproblematisabb tényezője továbbra is a finanszírozás elérhetősége.⁽³⁾ Az elmúlt időszakban a hitelnyújtás feltételei sokat romlottak, főként a nem teljesítő devizahitelek nagy száma, a külső eladósodottság magas szintje, valamint a pénzügyi ágazatban továbbra is meglévő külön adók miatt.

A Magyar Nemzeti Bank e kihívásokra adott válaszlépésként bevezette a Növekedési Hitelprogramot.⁽⁴⁾ A program iránt nagyon nagy volt az érdeklődés, és a teljes lehívható összeg felhasználásra került (bár ennek jelentős részét devizahitel-törlesztésre fordították). Tekintettel a fenti fejleményekre, a programot 2014-ig meghosszabbították.⁽⁵⁾ A program új szakaszában lelassult a felhasználás, majd májusban ismét fellendült, és 2014. június végéig 223 milliárd HUF-

⁽³⁾ World Economic Forum, The Global Competitiveness Report 2013 (Világ gazdasági Fórum, „Globális versenyképességi jelentés 2013”).

⁽⁴⁾ A programot 2013 áprilisában azzal a céllal indították, hogy 0%-os kamattal refinanszírozási hitelt biztosítsanak a bankoknak, amelyből a kv-knak 2,5% kamattal hitel lehet nyújtani. Az első ilyen összeg 750 milliárd HUF volt, amely 2013 szeptemberéig felhasználásra került. Az első pillért az új hitelek alkotják, a második pedig a devizaalapú hitelek refinanszírozására szolgál – éves jelentés, MNB.

⁽⁵⁾ A program új szakasza során rendelkezésre álló keretösszeg 500 milliárd HUF, amely összeg legfeljebb 2000 milliárd HUF-ig emelhető.

ot vettek igénybe. Az is kedvező jel, hogy e tranzakciók 98%-a új hitel, melyeknek 60%-a beruházásokra irányul. ⁽⁶⁾ A hitelek háromnegyedét a mezőgazdaságban, a feldolgozóiparban, a kiskereskedelemben, illetve a javítási ágazatban bocsátották rendelkezésre.

A Széchenyi Kártya Program, amely révén a mikro-, kis- és középvállalkozások hitelkártya alapú, alacsony kamatozású hitelek igénybe a magyar hitelintézeteknél, továbbra is fontos szerepet tölt be a kkv-k finanszírozásában. Az érdekeltek szerint azonban a Növekedési Hitelprogramban kínált eltérő kamatlábak miatt valamelyest megcsappant népszerűsége.

Kockázati tőke és egyéb finanszírozások

A kockázati tőkéhez való hozzáférés az elmúlt év során javult: korábban ez az adat elmaradt az uniós átlagtól, most viszont már valamivel meg is haladja. ⁽⁷⁾ A strukturális alapok tevékenységeire épülő JEREMIE ⁽⁸⁾ program továbbra is a legfontosabb kockázati tőke-forrás Magyarországon. Az érdekeltek szerint azonban a finanszírozás nagyságrendje nincs összhangban a gazdasági szükségletekkel. Különösen a startup vállalkozások jutnak nehezen ún. „magvető tőkéhez”. ⁽⁹⁾

Beruházások

A Nemzeti Külgazdasági Hivatal ⁽¹⁰⁾ széles körű információkat és támogatási szolgáltatásokat biztosít a nemzetközi beruházóknak. A közvetlen külföldi beruházások (kkb) beáramlása ismét élelénkülni kezdett, ami főként a gépjárműipari új beruházásokra vezethető vissza; azonban Magyarország kkb-beáramlás terén elfoglalt nettó helyzete regionális összehasonlításban lemaradásban van. ⁽¹¹⁾ Néhány külföldi befektető várakozásaiban enyhén pozitív

fordulat rajzolódik ki: ők 2014-re a befektetések további növekedését remélik. ⁽¹²⁾

A kormány további stratégiai partnerségi megállapodásokat kötött a Magyarországon már jelen lévő külföldi nagyvállalatokkal. A kormány úgy tekint ezekre a megállapodásokra, mint a kutatási-fejlesztési tevékenység felélénkítésének eszközére, amellyel egyéb célok mellett növelni lehet a magyar alvállalkozók arányát, és be lehet vonni az említett vállalatokat a duális szakképzési rendszerbe.

3.17.3 Innováció és szaktudás

Innováció

Az Innovatív Unió 2014-es eredménytáblája ⁽¹³⁾ szerint Magyarország továbbra is a „mérsékelt innovátorok” közé tartozik. ⁽¹⁴⁾ Noha továbbra is a megfelelő úton halad azon cél eléréshez, hogy az országban a GDP 1,8%-át ⁽¹⁵⁾ kutatásra és fejlesztésre fordítsák, megkérdőjelezhető, hogy maga a cél elég ambíciózus-e a hosszú távú versenyképesség szempontjából. Ráadásul az egyes régiók között jókora eltérések mutatkoznak az innovációs teljesítmény és kiadások terén, mert a K+F-tevékenység nagyrészt a főváros körül összpontosul. Ezt a 2013. július 13-án elfogadott új innovációs stratégia ⁽¹⁶⁾ is megerősítette. A stratégia meghatározza a 2013–2020 közötti időszak innovációs kiadásainak keretét, amelyben külön hangsúly jut az ikt-ágazatban tevékenykedő, nagy növekedési potenciállal rendelkező startupoknak. ⁽¹⁷⁾

A vállalkozások K+F-kiadásainak adóügyi megítélése ⁽¹⁸⁾ számos változáson ment keresztül, különösen ami az innovációs járulékból való

⁽⁶⁾ http://www.mnb.hu/Root/Dokumentumtar/MNB/Monetaris_politika/NHP/NHP2_kihaszaltsag_kozlemony_20140506.pdf

⁽⁷⁾ 2013. évi SBA-tájékoztató, Magyarország.

⁽⁸⁾ Joint European Resources for Micro- to Medium-Sized Enterprises (mikro-, kis- és középvállalkozásokat támogató közös európai források).

⁽⁹⁾ A kormány részben már megoldást talált erre a problémára az ikt-ágazatban bevezetett inkubátorprogramok formájában.

⁽¹⁰⁾ <http://hita.hu/>

⁽¹¹⁾ Macroeconomic Imbalances, Hungary 2014 (Makrogazdasági egyensúlytalanságok a magyar gazdaságban, 2014) http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/occasional_paper/2014/pdf/ocp180_en.pdf

⁽¹²⁾ Konjunktúrajelentés, Magyarország 2014, Német-Magyar Ipari és Kereskedelmi Kamara, http://www.ahkungarn.hu/fileadmin/ahk_ungarn/Dokumente/Bereich_CC/Publikationen/Konjunktur/2014/Konj2014_hu_web.pdf

⁽¹³⁾ Európai Bizottság, az Innovációs Unió eredménytáblája, 2014, <http://ec.europa.eu/enterprise/policies/innovation>.

⁽¹⁴⁾ A következő országokkal: HR, CZ, EL, IT, LT, MT, PL, PT, SK és ES.

⁽¹⁵⁾ A K+F-re fordított bruttó hazai kiadások (GERD) GDP-hez viszonyított aránya 1,3% (2012), Eurostat.

⁽¹⁶⁾ <http://www.nih.gov.hu/strategiaalkotas/hirek-esemenyek/nemzeti-kfi>

⁽¹⁷⁾ A „Runway Budapest 2.0.2.0 – Startup Credo” nevet viselő stratégiát 2014 elején fogadták el a startup vállalkozások közösségének részvételével <http://www.nih.gov.hu/strategy/publications/budapest-2-0-2-0-runway>

⁽¹⁸⁾ Az innovációs járulékot már nem lehet leírni, még a házon belüli innovációk esetében sem.

leírhatóságukat illeti.⁽¹⁹⁾ Ezen adózási ösztönző jelentősége az volt, hogy olyan kapcsolatok alakulhattak ki a vállalkozások, a helyi felsőoktatási és kutatóintézetek között, amelyek egyébként nem jöhettek volna létre. Új adózási ösztönzőként bevezették a társadalombiztosítási járulék leírhatóságát doktoranduszhallgatók foglalkoztatása esetén. Az azonban továbbra is kérdéses, hogy ez megfelelő módszer-e a kkv-k innovációs képességének ösztönzésére.

Míg a vállalkozások K+F-tevékenységekben való általános részvétele nőtt, a cégek nem K+F-fel kapcsolatos innovációs kiadása és a kkv-k házon belüli innovációja a 2006–2013-as időszakban hanyatlást mutatott.⁽²⁰⁾ A kkv-k innovációs tevékenysége összességében nem túl kimagasló⁽²¹⁾, ami mögött valószínűleg az áll, hogy a technológiailag fejlettebb külföldi vállalatok és a helyi kkv-k között csak gyenge tovagyrúzó hatás alakul ki. Az, hogy a kkv-k jobban integrálódni tudjanak a nagyvállalatok ellátási láncába, kifejezett célja a kormány 2014 januárjában elfogadott kkv-stratégiájának.

Szaktudás

A szakképzett munkaerő fontos eleme a közvetlen külföldi beruházások Magyarországra vonzásának. Míg a gyártás terén javult a munkatermelékenység és ezzel együtt a természettudományos, műszaki, illetve matematika szakon végzők száma, Magyarország teljesítménye még mindig messze elmarad az élvonalbeli tagállamokétól. A szakképzési rendszert az vállalati szektorral való szoros együttműködésben megreformálták a rendszer duális elemeit megerősítve. Az új rendszert 2013. szeptember 1-jén vezették be, ezért még nem állnak rendelkezésre idevágó értékelések. Az viszont már most is látszik, hogy a kereslet kielégítéséhez a szakmai gyakorlati lehetőségeket bővíteni kell.

⁽¹⁹⁾ Ezt a lehetőséget az adócsalás kiküszöbölése végett szüntették be.

⁽²⁰⁾ A K+F-célú vállalati finanszírozás (BERD) 2012-ben a GDP 0,85%-ának felelt meg, ami az EU-n belüli 15. helyre volt elég Magyarország számára. Ennél azonban magasabb az arány a csúcstechnológiai ágazatokban és a közepes technológiai színvonalú ágazatokban tevékenykedő külföldi partnerek részéről, míg a hazai tulajdonú ágazat csak kismértékben innovatív.

⁽²¹⁾ http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/facts-figures-analysis/performance-review/index_en.htm#h2-2
Magyarországon csak a kkv-k 13%-a végez innovatív

Ennek részben az lehet az oka, hogy a szakképzési lehetőség biztosításával járó adókedvezmények inkább a nagyvállalatoknak kedveznek, és kevésbé a kkv-knek. Vannak azonban a kkv-k számára elérhető közvetlen támogatások is, ilyen pl. a képzési műhelytalálkozók szervezése.

3.17.4 Energia, nyersanyagok és fenntarthatóság

Energiafelhasználás és energiaárak

A gazdaság energiaintenzitása összességében kismértékben nőtt, ami azt jelenti, hogy jelentős megtakarításokra lenne lehetőség. A jelenlegi épületállomány mintegy 70%-a felújításra szorul – a teljes energiafelhasználás 40%-át ezen épületek fűtésére, illetve hűtésére fordítják (a melegvíz-előállítás is ideértve). A CO₂-kibocsátás legnagyobb része ebből az ágazatból származik. A tervek szerint 2013 júniusáig el kellett volna fogadni a Nemzeti Épületenergetikai Stratégiát, amely a 2014–2020-as időszaknak az EU strukturális alapjaiból finanszírozandó legfontosabb idevágó céljait hivatott felvázolni. Erre azonban nem került sor, holott az energiahatékonysági beruházásokkal, amelyek nem csak a környezetvédelemhez járulnak hozzá, hanem költségmegtakarítási vonzataik is vannak, az építőipar fellendítését is ösztönözni lehetne.

A háztartások energiakiadásait viszont jogszabályi intézkedésekkel csökkentették, kockára téve a hálózat hosszú távú fenntarthatóságát, mivel a szolgáltatók költségei nem teljesen térülnek meg. Ezért előfordulhat, hogy e költségeket, legalábbis részben, az ipari felhasználókra hárítják, ami kedvezőtlenül érinti e gazdasági szereplők versenyképességét.⁽²²⁾ Emellett a nyomott háztartási energiaárak miatt nehezebben térülnek meg az energiahatékonysági beruházások, ami visszatartóan hathat az új beruházásokra. Ezekre a potenciális piaci torzulásokra a 2014. évi országspecifikus ajánlások is kitértek.

tevékenységet, ami nagy lemaradás a 30%-os uniós átlaghoz képest.

⁽²²⁾ Macroeconomic Imbalances, Hungary 2014 (Makrogazdasági egyensúlytalanságok a magyar gazdaságban, 2014) http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/occasional_paper/2014/pdf/ocp180_en.pdf

Erőforrás-hatékonyság

Az erőforrás-hatékonyság és az újrahasznosítás Magyarországon alacsony szinten van. 2012-ben Magyarországon a települési hulladék 65,4%-át hulladéklerakókban helyezték el, és csak 25,5%-át hasznosították újra. ⁽²³⁾ Ez utóbbi szám nem éri el az uniós átlagot. ⁽²⁴⁾ 2013-ban Magyarország új hulladékgazdálkodási törvényt fogadott el, amelyben megerősítette a kormány és a települések szerepét azáltal, hogy előírta, hogy e közszerelőknél többségi tulajdonra kell szert tenniük a hulladékgyűjtési ágazatban, és szabályozta az árképzést. ⁽²⁵⁾ Ezen átszervezés negatív hatással volt az összetett hulladékgazdálkodási infrastruktúrák kialakítására irányuló piaci alapú beruházásokra. A kormány különféle díjakat is bevezetett az ágazatban, köztük a hulladéklerakási adót, amelyet a tervek szerint 2016-ig fokozatosan emelni fognak. Mivel a változások 2014-ben léptek életbe, csak később fog megmutatkozni, hogy az intézkedés hozzájárul-e a kitűzött célokhoz, nevezetesen az erőforrás-hatékonyság növeléséhez, valamint a hulladékgazdálkodás mint közszolgáltatás jobb minőségéhez és biztonságosságához.

A fenntarthatósággal kapcsolatos egyéb kérdések

Magyarországon a zöld gazdaságot a túlnyomórészt az EU strukturális alapjaiból finanszírozott infrastruktúra-beruházások viszik előre, mint pl. a víztisztító létesítmények. A környezetbarát vállalkozások még nemigen tudtak meghonosodni Magyarországon; a magyar kkv-k 82%-a nem nyújt sem környezetbarát szolgáltatásokat, sem környezetbarát árukat ⁽²⁶⁾, többnyire a kereslet hiánya miatt. Az utóbbi időben valamennyi exportterületen csökkent a zöld termékek aránya.

⁽²³⁾ A hulladékok 9%-a energetikai hasznosításra került.

⁽²⁴⁾ Eurostat 2014.

⁽²⁵⁾ 2014. január 1-jétől csak olyan vállalkozást lehet hulladékgyűjtő vállalkozásként nyilvántartásba venni, amelynek többségi tulajdonosa az állam vagy a helyi hatóságok. A lakosok által a települési hulladék gyűjtése és kezelése után fizetendő díjakra vonatkozó rendelkezések is a törvény részét képezik, de csak 2015-ben lépnek hatályba.

⁽²⁶⁾ http://ec.europa.eu/public_opinion/flash/fl_381_en.pdf

3.17.5 Piacra jutás, valamint az infrastruktúrához és a szolgáltatásokhoz való hozzáférés

Nemzetközivé válás

A versenyképesség megerősödésének akadályai továbbra is, hogy vállalkozások, különösen a kkv-k nemigen törekednek arra, hogy más országokra is kiterjessék tevékenységüket ⁽²⁷⁾, és innovációs tevékenységük is igen szerény mértékű. ⁽²⁸⁾ A magyarországi kkv-k csupán 13%-a folytat innovációs tevékenységet – szemben az uniós átlaggal, amely 30%.

A nemzetközi szintre lépés elősegítésére irányuló intézkedések jeles példaként említhető az EXIMBANK export-előfinanszírozási hitele, valamint a „keletre nyitás” stratégia keretében a kereskedőházak létrehozása az új kulcsfontosságú piacokon a kkv-k piacra jutásának előmozdítására. Ezenfelül a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara széles körű programokat indított a magyar kkv-k exporttevékenységének fokozására.

Mindeddig a kkv-k versenyképességére irányuló különféle támogatási eszközök és finanszírozási sémák egyike sem hozott jelentős változást a kkv-k nemzetköziesedési és innovációs hajlandóságában. 2014-ben Magyarország elfogadta „A kis- és középvállalkozások fejlesztésének stratégiáját (2014–2020)”, amellyel e vállalatok növekedési potenciálját kívánta kibontakoztatni a következő uniós finanszírozási időszakra szóló konkrét célok meghatározásával. E pénzügyi alapok hatékony felhasználása meghatározó lehet a magyar kkv-k versenyképességi problémáinak megoldásában.

Üzleti szolgáltatások és hálózatos iparágak

Magyarországon továbbra is hatályban tartják a pénzügyi válság után bevezetett ágazati különadókat. Emellett 2014 júniusában új különadót vezettek be: a reklámadót.

Bizonyos szolgáltatási szektorokban (a háztartási hulladékok kezelése, gyógyszerek, mobil fizetési szolgáltatások, dohányáru-kiskereskedelem,

⁽²⁷⁾ http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/facts-figures-analysis/performance-review/index_en.htm#h2-2

⁽²⁸⁾ http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/facts-figures-analysis/performance-review/files/countries-sheets/2013/hungary_en.pdf

tankönyvkiadás) újabb korlátozásokat vezettek be. Ezen újabb keletű intézkedések és a korábban bevezetett hasonló szellemű intézkedések miatt (pl. kiskereskedelem, étkezési utalványok) a beruházási környezet egyre bizonytalanabb.

Infrastruktúra

A közúti infrastruktúra fejlődött ugyan az utóbbi évek során, a vasúti és a belvízi infrastruktúra azonban még mindig a versenyképesség gátját képezi. 2013. július 1-jén a kormány a nehéz tehergépjárművek esetében bevezette a megtett távolságon alapuló elektronikus útdíjszedési rendszert. A transzeurópai folyosók kereszteződésében elhelyezkedő, átlagos logisztikai teljesítményű⁽²⁹⁾ Magyarországnak még van hová fejlődnie a tekintetben, hogy – pl. a hozzáférés és a szolgáltatási színvonal javításával – kihasználja a belföldi kikötők és (az intermodális) terminálok kapacitását⁽³⁰⁾. A közlekedési és szállítási fejlesztéseket a várhatóan még 2014-ben véglegesítésre kerülő Nemzeti Közlekedési Stratégia alapján fogják stratégiai szempontból rangsorolni.

3.17.6 Közigazgatás és üzleti környezet

Vállalkozói készségek és az európai kisvállalkozói intézkedéscsomag (SBA)

A magyar gazdaságban a kkv-k nagy szerepet töltenek be a foglalkoztatás terén, de az általuk teremtett hozzáadott érték messze elmarad az uniós átlagtól.⁽³¹⁾ Míg a gyártás a gazdaság egyik fontos motorja, az ebben a szektorban tevékenykedő kkv-k százalékos aránya nem éri el az uniós átlagot. A kkv-k a válságból is csak lassabban tudtak kilábalni; a hozzáadott érték terén mutatkozó teljesítményük ugyan egyre nő, de 2012-ben még nem érte el a 2008-as szintet. Figyelemreméltó kivételt képez ez alól az információs és kommunikációs ágazat, amelyben nagy sikertörténetek bontakoztak ki. Ezekre a sikerekre építve a kormány 2013-ban vállalkozásinkubátor-programot indított: három inkubátor az ikt területére, egy pedig a biotechnológiai ágazatra összpontosított.

⁽²⁹⁾ <http://ipi.worldbank.org/international/global>

⁽³⁰⁾ A magyar kikötők kihasználtsága mintegy 50% körüli. http://ifka.hu/ifka2/img/files/logstrat/logstrat_final_0816.pdf

⁽³¹⁾ http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/facts-figures-analysis/performance-review/files/countries-sheets/2013/hungary_en.pdf

A kkv-k teljesítménye javult az egységes piac, a finanszírozáshoz jutás, a hatékony közigazgatás, az állami támogatások és a közbeszerzés területén, amelyeken Magyarország egy szinten vagy még jobban is teljesít, mint az EU-s átlag. A kkv-k teljesítménye a nemzetközivé válás, a környezetvédelem, a szaktudás és az innováció, a „Gondolkozz előbb kicsiben!” és a második esély elvének érvényesülése terén általában véve még mindig gyengébb az uniós átlagnál.⁽³²⁾ Ezen elmaradások pótlására a kkv-stratégia három fő intézkedési területet jelölt ki: a növekedési potenciál jobb kiaknázását, a külső finanszírozási forrásokhoz való hozzáférés megkönnyítését és az üzleti környezet továbbfejlesztését.

E stratégia az ún. „intelligens szakosodási stratégiával” és a K+F+I-stratégiával fontos szerepet tölt majd be a strukturális alapok 2014–2020-as tervezési időszakában indítandó különféle programok keretbe foglalásában. A kormány bejelentette, hogy ebben a finanszírozási időszakban a rendelkezésre álló pénzeszközök 60%-át gazdasági fejlesztésre fordítják majd, a kkv-k versenyképességének előmozdítását szem előtt tartva, amely fontos célkitűzés ezen a területen.⁽³³⁾

A közigazgatás korszerűsítése

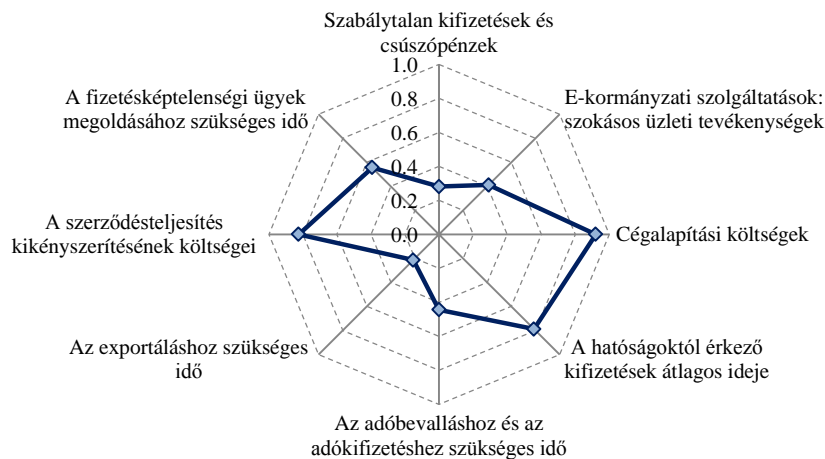
A közigazgatás alacsony hatékonysági szintje és a nagy adminisztratív terhek régóta fennálló jelenségek Magyarországon. A politikai döntéshozatal minőségével kapcsolatos mutatókkal összefüggésben az ország már egy jó ideje gyengén teljesít a legtöbb nemzetközi versenyképességi ranglistán⁽³⁴⁾, és a teljesítménye romlott.⁽³⁵⁾

⁽³²⁾ http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/facts-figures-analysis/performance-review/files/countries-sheets/2013/hungary_en.pdf

⁽³³⁾ <http://www.kormany.hu/hu/nemzetgazdasagi-miniszterium/tervezeskoordinacioert-felelos-allamtitkarsag/hirek/a-kormany-celja-a-kkv-szektor-versenykepessenek-novelese>

⁽³⁴⁾ A Világ gazdasági Fórum legutóbbi, 2013–2014-es globális versenyképességi jelentése szerint Magyarország számos intézményi mutatóval összefüggésben gyengén teljesít: a kormányzati szabályozás terhei (Magyarország a 25. az EU-ban); a jogi keretrendszer hatékonysága a jogszabályok megítélhetősége tekintetében (27. hely az EU-ban); a szakpolitikai döntéshozatal átláthatósága (27. hely az EU-ban); a politikusokba vetett bizalom hiánya (Magyarország a 148 ország között a 129. helyen áll); részrehajlás a kormánytisztviselők döntéseiben (116. hely); pazarló kormánykiadások (110. hely); valamint a közpénzek jogellenes felhasználása (110. hely). Az e mutatókkal

3.17.2. ábra A közigazgatás általános felépítése Magyarországon

Megjegyzés: Az értékeket skálán helyeztük el: a legjobban teljesítő tagállamhoz az 1-es, a legrosszabbhoz a 0 értéket rendeltük.

Forrás: Világbank, „Doing business” („Üzleti vállalkozások”); Intrum Justitia; OECD, Világ gazdasági Fórum; Európai Bizottság

Magyarország 2011-ben a közigazgatás rendszerszintű problémáinak orvoslására két nagyszabású programot indított: a bürokráciacsökkentő programot és a Magyar Programot.

Az adminisztratív teher csökkentése

A Magyar Program keretében mind intézményi szinten, mind szervezeti szempontok alapján reformokra került sor. E változtatásoknak köszönhetően javult a helyzet a közigazgatás hatékonysága terén⁽³⁶⁾, de a további javulás érdekében az adminisztratív kapacitást, különösen a humánerőforrással kapcsolatos szakértelmet még javítani kell.

A bürokráciacsökkentő program 2011-ben indult a vállalkozásokra nehezedő adminisztratív terhek csökkentésének céljával. A 106 tervezett intézkedés

végrehajtása 2014 elejére nagyjából lezárult, és a kormány becslései szerint sikerült elérni az eredetileg kitűzött bürokráciacsökkentési célt (25%).⁽³⁷⁾ Az üzleti szektor azonban még nem érzi ezeket az eredményeket, hiszen továbbra is az adminisztratív terhek magas szintjéről és csak csekély javulásról számol be.⁽³⁸⁾

Noha Magyarország az e-közigazgatás terén még nem éri el az uniós átlagot, az utóbbi 4 évben számos ebbe az irányba mutató intézkedésre sor került, ezek pl. az építési engedélyekkel és dokumentációval kapcsolatos elektronikus ügyintézés, az éves cégbeszámoló elektronikus közzététele, a társasági adók elektronikus úton történő befizetése. Az elektronikus közbeszerzést illetően az ország viszont még mindig elmarad az uniós átlag mögött, amelyre külön országspecifikus ajánlást kapott.⁽³⁹⁾

Egy másik említésre méltó intézkedés 2013-ban az volt, hogy a pénztárgépeket online összekapcsolták az adóhivatallal, ami ugyan jelentős kezdeti beruházást igényelt, de hosszú távon egyszerűsítést jelent a

kapcsolatos rosszabbodó tendencia 2009-ig volt megfigyelhető; azóta viszont nagyjából stabilak a mutatók.

⁽³⁵⁾ Az ország öt hellyel lejjebb csúszott az International Institute for Management Development (IDM – Nemzetközi Menedzsmentfejlesztési Intézet) versenyképességi évkönyvében (a 2012. évi jelentéssel összehasonlítva a 45. hely helyett most az 50. helyen áll); a globális versenyképességi jelentésben három (60. helyett már csak 63.), a Doing Business („Üzleti Vállalkozások”) ranglistáján pedig két hellyel lejjebb végzett (a 2013-as 52. helyett már csak az 54. hely jutott neki). Kettővel azonban feljebb került az IDM 2014. évi versenyképességi évkönyvében.

⁽³⁶⁾ Magyarország különösen az építési engedélyek beszerzéséhez és a vállalkozásindításhoz szükséges időt illetően jobb, mint az uniós átlag. A közigazgatási eljárásokban rövidebb határidőket vezettek be.

⁽³⁷⁾ Nem teljesen világos, hogy ez a szám csak előzetes becsléseken alapul, vagy azokat az adminisztratív terheket is figyelembe veszi, amelyek időközben alakultak ki.

⁽³⁸⁾ Az üzleti élet valamennyi szereplője erről számol be, akivel a Bizottság az európai szemeszterrel kapcsolatos kiküldetésén találkozott. Lásd még a PricewaterhouseCoopers „3rd Hungarian CEO Survey” (Harmadik magyarországi vezérigazgatói felmérés) című tanulmányát, különösen a vállalatok szabályozásból eredő költségekkel kapcsolatos észrevételeit.

⁽³⁹⁾ http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/csr2014/swd2014_hungary_hu.pdf

vállalkozások számára, és hozzájárul a gazdaság kifehéritéséhez.

Végezetül a Polgári Törvénykönyvet is megreformálták és újrakodifikálták, hogy jobban megfeleljen a modern üzleti élet kívánalmainak. Az üzleti élet fontos szempontjait, így pl. az ügyvezetők felelősségét és a késedelmes fizetésekkel kapcsolatos végrehajtási eljárásokat érintő változások 2014. március 15-én léptek hatályba. Az említett változások figyelembevétele érdekében a szerződés-kötési gyakorlatot is módosítani kell.

Üzleti környezet

A gyakori jogszabályi változások miatt a szabályozási környezetre a kiszámíthatatlanság és a bizonytalanság jellemző. Magyarországon elvileg ugyan kötelező minden jogalkotási javaslatához hatásvizsgálatot készíteni⁽⁴⁰⁾, azonban erre mégsem kerül mindig sor, vagy ha igen, akkor a minőségen még javítani lehetne. A hatásvizsgálatnak hivatalos részét képezi a kkv-kra gyakorolt hatások elemzése is, de a kkv-teszt megfelelő elvégzése nem szisztematikus.

A közigazgatás átláthatóságának növelésére 2013-ban új intézkedéseket vezettek be, így pl. etikai kódexeket és a közérdekű bejelentéssel kapcsolatos új törvényt fogadtak el. Annak ellenére, hogy ezek a lépések a megfelelő irányba tartanak, további erőfeszítésre van szükség a korrupció elleni hatékony fellépéshez, különösen a közbeszerzés területén.

3.17.7 Következtetések

A Magyarországon teremtett hozzáadott érték nagy részét az ipari termelés teszi ki, amelyet nemzetközi nagyvállalatok dominálnak; a belföldi kkv-k értékláncbeli integrációja még mindig alacsony szintű. Elengedhetetlen, hogy az EU strukturális alapjaiból a gazdaság fejlesztésére elkülönített tekintélyes összegek segítségével végre bekövetkezzenek a hosszú távú versenyképességhez szükséges strukturális változtatások. E programokban elsősorban az infrastruktúrában, az innovációban és a fenntarthatóságban rejlik, eddig kiaknázatlan lehetőségek kihasználására kell összpontosítani. A

⁽⁴⁰⁾ Ezeket a szabályokat a gyakorlatban azonban könnyű kijátszani, mivel az egyes parlamenti képviselők által előterjesztett javaslatok esetében nem kötelező a hatásvizsgálat.

kiterjedt reformok ellenére a közigazgatás még mindig terhet jelent a vállalkozások számára, és a szabályozási környezet a versenyképesség útjában áll.